

Warszawa, dnia 21 sierpnia 2019 r.

1201/2019/JG

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp.
Wydział I Cywilny
ul. Mieszka I 33
66-400 Gorzów Wlkp

Odwołujący: [REDACTED],
[REDACTED], [REDACTED]
(adres w aktach)

Pełnomocnik: **adw. Paweł Majka**

Uczestnicy: **Prezydent Miasta Gorzowa Wlkp.**
(adres w aktach)
Rzecznik Praw Obywatelskich
(adres w aktach)

PILNE z uwagi na rozpoznanie sprawy w trybie Ustawy Prawo o zgromadzeniach

Dot. Decyzji Prezydenta Miasta Gorzowa Wlkp.

nr WSO-II.5310.37.2019.SB

Dotyczy: sygn. akt I instancji I Ns 129/19

PISMO

wraz z Opinią przyjaciela sądu

Działając w imieniu i na rzecz Helsińskiej Fundacji praw Człowieka z siedzibą w Warszawie, przy ul. Zgoda 11, Warszawa (00-018), wpisanej do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego, dalej: **KRS**, prowadzonego przez Sąd Rejestrowy dla m. st. Warszawy w

Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000035831, REGNON 00621174900000, NIP 525-12-61-255, dalej: **HFPC**,

Na podstawie art. 63 w zw. Z art. 61 par 1 pkt 5 w zw z art. 13 par 2 ustawy z dnia 17 listopada 1974 Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dz. U. z 218, poz 1360 ze zm.), dalej: **KPC**, oraz art. 16 ust 3 ustawy z dnia 23 lipca 2015 r. Prawo o Zgromadzeniach (tekst jednolity Dz. U. z 2018, poz 408 ze zm.), dalej: **Prawo o Zgromadzeniach**, wnosimy o:

1. Dołączenie do akt postępowania i uwzględnienie przy wydawaniu orzeczenia istotnego dla niniejszej sprawy poglądu HFPC, stanowiącego Załącznik nr 1 do niniejszego Pisma.

Wydruk odpowiadający odpisowi aktualnemu HFPC z KRS oraz Statut HFPC, wskazuje na cele statutowe organizacji oraz potwierdzające zasady reprezentacji HFPC, przesyłamy w Załączniku nr 2 oraz nr 3 do Wniosku.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 63 w zw. z art. 61 par 1 pkt 5 KPC organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona równości oraz niedyskryminacja przez bezpodstawne bezpośrednio lub pośrednio zróżnicowanie praw i obowiązków obywateli, mogą przedstawić sądowi istotny dla sprawy pogląd wyrażony w uchwale lub w oświadczeniu ich należycie umocowanych organów.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka jest organizacją pozarządową, do której celów statutowych należy działanie na rzecz ochrony praw człowieka (§ 8 pkt 4 Statutu HFPC). W ocenie Fundacji, jedną z najbardziej fundamentalnych wolności politycznych jest wolność organizowania i uczestniczenia w pokojowych zgromadzeniach publicznych. Istota zgromadzeń polega na możliwości uzewnętrzniania przez grupę jednostek swoich poglądów i przekonań w drodze manifestowania ich w miejscu publicznym. Poprzez organizację zgromadzeń i uczestnictwo w nich jednostki mogą realizować inne konstytucyjnie chronione prawa i wolności, jak choćby wolność działalności związków zawodowych i ruchów obywatelskich, wolność myśli, sumienia i wyznania czy prawo do wolnych wyborów. Wolność zgromadzeń pełni zatem nieocenioną rolę w demokratycznym państwie prawnym przyczyniając się istotnie do budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Fundacja od początku swojego istnienia podejmuje działania związane z ochroną wolności zgromadzeń w Polsce. W tym zakresie pragniemy wskazać, że w ramach Programu Spraw Precedensowych HFPC prowadzona była przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: ETPC) sprawa *Bączkowski i inni przeciwko Polsce* (skarga nr 1543/06), która zakończyła się wydaniem wyroku stwierdzającego naruszenie art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹ (dalej: EKPC) z uwagi na mankamenty procedury odwoławczej od decyzji o zakazie organizacji zgromadzenia². W 2014 r. HFPC złożyła również opinię *amicus curiae*³ w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, dotyczącą konstytucyjności uprzednio obowiązującej ustawy Prawo o zgromadzeniach⁴. Postępowanie w tej sprawie doprowadziło do wydania wyroku stwierdzającego niezgodność ustawy z Konstytucją⁵, co wymusiło na ustawodawcy uchwalenie nowego Prawa o zgromadzeniach. Proces legislacyjny w tym zakresie był również monitorowane przez HFPC, która złożyła swoją opinię prawną, w której wskazała na mankamenty przedstawionego projektu ustawy⁶. Między innymi właśnie dzięki zaangażowaniu Fundacji uchwalona ostatecznie ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. poz. 1485 ze zm.; dalej: ustawa) uwzględniała standardy wynikające z orzecznictwa ETPC i Trybunału Konstytucyjnego (dalej: TK), w szczególności gwarantując, że procedura odwoławcza od decyzji o zakazie organizacji zgromadzenia zakończy się przed planowanym terminem zgromadzenia.

Fundacja monitorowała również prace legislacyjne w sprawie ustawy nowelizującej Prawo o zgromadzeniach w 2015 r.⁷. W jego toku argumentowała m.in., że projektowane rozwiązania, wprowadzając uprzywilejowaną kategorię „zgromadzeń cyklicznych”, nadmiernie ograniczają wolność zgromadzeń⁸. Z kolei po wejściu w życie tej ustawy⁹, HFPC m.in. wstąpiła do postępowań sądowych dotyczących bezprawnego zakazu organizacji

¹ Konwencja sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

² Zob. wyrok ETPC z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie *Bączkowski i inni p. Polsce*, skarga nr 1543/06.

³ Opinia *amicus curiae* HFPC z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie z połączonych wniosków: grupy posłów o sygn. K 44/12, grupy posłów o sygn. K 53/12, Rzecznika Praw Obywatelskich o sygn. K 4/13 dotyczących zgodności niektórych przepisów ustawy - Prawo o zgromadzeniach z Konstytucją RP, Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, Konwencja o prawach dziecka, http://beta.hfhr.pl/wp-content/uploads/2014/04/HFPC_TK_amicus_17042014.pdf (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁴ Ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51, poz. 297, ze zm.)

⁵ Wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt K 44/12.

⁶ Opinia HFPC z dnia 7 kwietnia 2015 r. w przedmiocie projektu ustawy – Prawo o zgromadzeniach, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2015/04/hfpc_opinia_zgromadzenia_7042015.pdf (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁷ M.in. ibidem.

⁸ Opinia HFPC z dnia 29 listopada 2016 r., do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o zgromadzeniach (druk sejmowy nr 1044), <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/11/Opinia-HFPC-prawo-o-zgromadzeniach.pdf> (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁹ Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2017 r., poz. 579).

„zgromadzenia uproszczonego” ze względu na jego kolizję ze „zgromadzeniem cyklicznym”. Ponadto w październiku 2018 r. Fundacja przystąpiła do sprawy zakazu Marszu Równości w Lublinie rozpoznawanej przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie (sygn. akt I ACz 1145/18). Fundacja prezentowała również opinie przyjaciela sądu w sprawach dotyczących Marszu Niepodległości w Warszawie¹⁰, Marszu Równości w Gnieźnie¹¹, Marszu Równości w Rzeszowie¹² i Marszu Równości w Kielcach¹³.

Mając powyższe na uwadze, zasadna jest konstatacja, że tematyka wolności zgromadzeń oraz ochrony osób należących do mniejszości seksualnych przed dyskryminacją bez wątpienia wchodzi w zakres zadań statutowych HFPC.

Mając powyższe na uwadze, wnosimy jak w *petitum* Pisma.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
SEKRETARZ ZARZĄDU

Piotr Kładoczny

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU

Danuta Przywara

Załączniki:

1. Opinia przyjaciela sądu HFPC;
2. Wydruk odpowiadający odpisowi aktualnemu HFPC z KRS;
3. Statut HFPC;
4. Odpis niniejszego Pisma wraz z załącznikami dla każdej ze stron.

¹⁰ Opinia przyjaciela sądu HFPC z dnia 9 listopada 2018 r. w sprawie zakazu Marszu Niepodległości w Warszawie, <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/11/SA-Warszawa-amicus-HFPC-Marsz-Niepodleg%C5%82o%C5%9Bei-2018.pdf> (dostęp: 20.08.2019 r.).

¹¹ Opinia przyjaciela sądu HFPC z dnia 9 kwietnia 2019 r. w sprawie zakazu Marszu Równości w Gnieźnie, <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/04/amicus-marsz-3-anonim.pdf> (dostęp: 20.08.2019 r.).

¹² Opinia przyjaciela sądu HFPC z dnia 7 czerwca 2019 r. w sprawie zakazu Marszu Równości w Gnieźnie, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/06/Marsz-R%C3%B3wno%C5%9Bei-w-Rzeszowie_opinia-HFPC.pdf

¹³ Opinia przyjaciela sądu HFPC z dnia 4 lipca 2019 r. http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/07/SO-Kielce-Marsz-R%C3%B3wno%C5%9Bei-amicus_anonim_PDF.pdf (dostęp: 20.08.2019 r.).

Warszawa, dnia 21 sierpnia 2019 r.

¹²⁰¹
...../2019/JG

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp.
Wydział I Cywilny
ul. Mieszka I 33
66-400 Gorzów Wlkp

Odwołujący: [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED]

(adres w aktach)

Pełnomocnik: **adw. Paweł Majka**

Uczestnicy: **Prezydent Miasta Gorzowa Wlkp.**

(adres w aktach)

Rzecznik Praw Obywatelskich

(adres w aktach)

Dot. Decyzji Prezydenta Miasta Gorzowa Wlkp. nr WSO-II.5310.37.2019.SB

Opinia przyjaciela sądu

(amicus curiae)

Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (dalej: „HFPC” lub „Fundacja”) pragniemy przedstawić stanowisko w rozpoznawanej przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim sprawie odwołania od decyzji Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego z dnia 19 sierpnia 2019 r. (decyzja nr WSO-II.5310.37.2019.SB) w przedmiocie zakazania organizacji zgromadzenia planowanego w Gorzowie Wielkopolskim na dzień 24 sierpnia 2019 r. w godz. od 13:00 do 18:00, mającego się odbyć w formie przemarszu na trasie: - ul. Dziewięciu Muz, - ul. Warszawska, - ul. Jagiełły, - ul. Wybickiego – ul. Łokietka – Rondo Kosynierów Gdyńskich – ul. Kosynierów Gdyńskich – ul. Roosevelta – ul. Mieszka I – Plac Grunwaldzki w Gorzowie Wielkopolskim. Celem zgromadzenia miało być propagowanie idei równego traktowania i tolerancji.

1. Interes Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w przedstawieniu niniejszej opinii

Helsińska Fundacja Praw Człowieka jest organizacją pozarządową, do której celów statutowych należy działanie na rzecz ochrony praw człowieka (§ 8 pkt 4 Statutu HFPC). W ocenie Fundacji, jedną z najbardziej fundamentalnych wolności politycznych jest wolność organizowania i uczestniczenia w pokojowych zgromadzeniach publicznych. Istota zgromadzeń polega na możliwości uzewnętrzniania przez grupę jednostek swoich poglądów i przekonań w drodze manifestowania ich w miejscu publicznym. Poprzez organizację zgromadzeń i uczestnictwo w nich jednostki mogą realizować inne konstytucyjnie chronione prawa i wolności, jak choćby wolność działalności związków zawodowych i ruchów obywatelskich, wolność myśli, sumienia i wyznania czy prawo do wolnych wyborów. Wolność zgromadzeń pełni zatem nieocenioną rolę w demokratycznym państwie prawnym przyczyniając się istotnie do budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Fundacja od początku swojego istnienia podejmuje działania związane z ochroną wolności zgromadzeń w Polsce. W tym zakresie pragniemy wskazać, że w ramach Programu Spraw Precedensowych HFPC prowadzona była przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka (dalej: ETPC) sprawa *Bączkowski i inni przeciwko Polsce* (skarga nr 1543/06), która zakończyła się wydaniem wyroku stwierdzającego naruszenie art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹ (dalej: EKPC) z uwagi na mankamenty procedury odwoławczej od decyzji o zakazie organizacji zgromadzenia². W 2014 r. HFPC złożyła również opinię *amicus curiae*³ w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, dotyczącą konstytucyjności uprzednio obowiązującej ustawy Prawo o zgromadzeniach⁴. Postępowanie w tej sprawie doprowadziło do wydania wyroku stwierdzającego niezgodność ustawy z Konstytucją⁵, co wymusiło na ustawodawcy uchwalenie nowego Prawa o zgromadzeniach. Proces legislacyjny w tym zakresie był również monitorowany przez HFPC, która w złożonej opinii prawnej wskazała mankamenty

¹ Konwencja sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

² Zob. wyrok ETPC z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie *Bączkowski i inni p. Polsce*, skarga nr 1543/06.

³ Opinia *amicus curiae* HFPC z dnia 17 kwietnia 2014 r. w sprawie z połączonych wniosków: grupy posłów o sygn. K 44/12, grupy posłów o sygn. K 53/12, Rzecznika Praw Obywatelskich o sygn. K 4/13 dotyczących zgodności niektórych przepisów ustawy - Prawo o zgromadzeniach z Konstytucją RP, Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, Konwencja o prawach dziecka, http://beta.hflr.pl/wp-content/uploads/2014/04/HFPC_TK_amicus_17042014.pdf (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁴ Ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51, poz. 297, ze zm.)

⁵ Wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt K 44/12.

przedstawionego projektu ustawy⁶. Między innymi właśnie dzięki zaangażowaniu Fundacji uchwalona ostatecznie ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. poz. 1485 ze zm.; dalej: ustawa) uwzględniała standardy wynikające z orzecznictwa ETPC i Trybunału Konstytucyjnego (dalej: TK), w szczególności gwarantując, że procedura odwoławcza od decyzji o zakazie organizacji zgromadzenia zakończy się przed planowanym terminem zgromadzenia.

Fundacja monitorowała również prace legislacyjne w sprawie ustawy nowelizującej Prawo o zgromadzeniach w 2015 r.⁷. W jego toku argumentowała m.in., że projektowane rozwiązania, wprowadzając uprzywilejowaną kategorię „zgromadzeń cyklicznych”, nadmiernie ograniczają wolność zgromadzeń⁸. Z kolei po wejściu w życie tej ustawy⁹, HFPC m.in. wstąpiła do postępowań sądowych dotyczących bezprawnego zakazu organizacji „zgromadzenia uproszczonego” ze względu na jego kolizję ze „zgromadzeniem cyklicznym”. Ponadto w październiku 2018 r. Fundacja przystąpiła do sprawy zakazu Marszu Równości w Lublinie rozpoznawanej przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie (sygn. akt I ACz 1145/18). Fundacja prezentowała również opinie przyjaciela sądu w sprawach dotyczących Marszu Niepodległości w Warszawie¹⁰, Marszu Równości w Gnieźnie¹¹, Marszu Równości w Rzeszowie¹² i Marszu Równości w Kielcach¹³.

Mając powyższe na uwadze, zasadna jest konstatacja, że tematyka wolności zgromadzeń oraz ochrony osób należących do mniejszości seksualnych przed dyskryminacją bez wątpienia wchodzi w zakres zadań statutowych HFPC.

⁶ Opinia HFPC z dnia 7 kwietnia 2015 r. w przedmiocie projektu ustawy – Prawo o zgromadzeniach, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2015/04/hfpc_opinia_zgromadzenia_7042015.pdf (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁷ M.in. ibidem.

⁸ Opinia HFPC z dnia 29 listopada 2016 r., do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo o zgromadzeniach (druk sejmowy nr 1044), <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/11/Opinia-HFPC-prawo-o-zgromadzeniach.pdf> (ostatni dostęp: 20 lutego 2018 r.).

⁹ Ustawa z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. z 2017 r., poz. 579).

¹⁰ Opinia przyjaciela sądu HFPC w sprawie zakazu Marszu Niepodległości w Warszawie, <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2018/11/SA-Warszawa-amicus-HFPC-Marsz-Niepodleg%C5%82o%C5%9Bci-2018.pdf> (dostęp: 20.08.2019 r.).

¹¹ Opinia przyjaciela sądu HFPC w sprawie zakazu Marszu Równości w Gnieźnie, <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/04/amicus-marsz-3-anonim.pdf> (dostęp: 20.08.2019 r.)

¹² Opinia przyjaciela sądu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie zakazu Marszu Równości w Gnieźnie, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/06/Marsz-R%C3%B3wno%C5%9Bci-w-Rzeszowie_opinia-HFPC.pdf

¹³ Opinia przyjaciela sądu HFPC w sprawie zakazu Marszu Równości w Kielcach, http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2019/07/SO-Kielce-Marsz-R%C3%B3wno%C5%9Bci-amicus_anonim_PDF.pdf (dostęp: 20.08.2019 r.).

2. Stan faktyczny

W dniu 25 lipca 2019 r. o godzinie 00.01 do Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego wpłynęło zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia pod nazwą „Marsz Równości”, które zostało wysłane środkami komunikacji elektronicznej. Zgodnie z zawiadomieniem planowane zgromadzenie miało rozpocząć się zbiórką uczestników o godzinie 13.00 przed Filharmonią Gorzowską przy ul. Dziewięciu Muz i następnie przemarszem uczestników ulicami: Warszawska, Jagiełły, Wybickiego, Łokietka poprzez Rondo Kosynierów Gdyńskich i dalej ulicami Kosynierów Gdyńskich, Roosevelta, Mieszka I do Placu Grunwaldzkiego, gdzie miało nastąpić zakończenie zgromadzenia.

Natomiast o godzinie 00:00 do Urzędu Miasta Gorzowa Wielkopolskiego wpłynęło zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia pod nazwą „Informacja o współczesnych zagrożeniach”, które również zgłoszono w formie komunikacji elektronicznej. Zgodnie z zawiadomieniem ulicami: Piłsudskiego, Walczaka, Jagiełły, Wybickiego, Estkowskiego, Sikorskiego, Jancarza, Dworcową, Składową, Garbary, Spichrzową, Kosynierów Gdyńskich, Orłat Lwowskich, Strzelecką, Poczтовую, Chrobrego, Mieszka I, Jagiellończyka, Słowackiego, Dąbrowskiego, Plac Grunwaldzki, 30 Stycznia, Krzywoustego, Łokietka, Drzymały, Wyszyńskiego, Hawelańska, Stary Rynek, Mostową, Obotrycką, Groblą, Przemyslową, Mechaniczną, Witosa, Górczyńską, Niepodległości, Okulickiego, Kombatantów, Szarych Szeregów, Plac Jana Pawła II, Mikołajczyka, bpa Pluty, Komisji Edukacji Narodowej, Maczka, Andersa, Czereśniową, Aleją Ruchu Młodzieży Niezależnej, Pomorską, Zamenhofs, Berlinga, Zubrzyckiego, Aleją Odrodzenia Polski, Warszawską, Czartoryskiego, Mickiewicza, Borowskiego, Al. Konstytucji 3 Maja, Myśluborską, Matejki, Fredry Słowiańską, Wyczółkowskiego, Dunikowskiego, Marcinkowskiego, Staszica, Niemcewicza, Roosevelta, Żwirową, Bohaterów Westerplatte, Kazimierza Wielkiego, Szczanieckiej, Okrzei, Taczka, Dowbora-Muśnickiego, Ogińskiego, Dekerta, Obrońców Pokoju, Bora-Komorowskiego, Armii Ludowej, Armii Krajowej, Kościuszki, Widok, Okólną, Nową, Głowackiego, Al. 11 Listopada, Gwiazdzistą i Słoneczną, poruszać się będą 3 samochody z banerami i włączonym nagłośnieniem, zatrzymując się w miejscach umożliwiającym parkowanie oraz w formie stacjonarnej na Starym Rynku i Placu Grunwaldzkim.

Ze względu na fakt, iż zgłoszenie zgromadzenia pod nazwą „Informacja o współczesnych zagrożeniach” wpłynęło minutę wcześniej niż zgłoszenie zgromadzenia pod nazwą „Marsz Równości”, Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego w decyzji nr

WSO-II.5310.37.2019.SB powołując się na art. 12 ust 1 ustawy Prawo o zgromadzeniach wskazał na pierwszeństwo zgłoszenia organizatorów zgromadzenia „Informacja o współczesnych zagrożeniach”. W związku z tym w dniu 30 lipca 2019 r. za pomocą środków komunikacji elektronicznej wysłano do organizatorów „Marszu Równości” pismo z prośbą o rozważenie zmiany terminy zgromadzenia.

W dniu 16 sierpnia 2019 r. odbyła się rozprawa administracyjna, podczas której podjęto próbę ustalenia zmian miejsca lub czasu planowanego zgromadzenia. Nie udało się tego dokonać w sposób spełniający zachowanie określonej w ustawie Prawo o zgromadzeniach odległości 100 metrów pomiędzy zgromadzeniami i zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom, w związku z czym decyzją z dnia 19 sierpnia 2019 r. Prezydent miasta Gorzowa Wielkopolskiego na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy Prawo o zgromadzeniach zakazał zorganizowania „Marszu Równości”. Należy jednak podkreślić, iż w rzeczonyj decyzji nie wskazano w jaki sposób jednoczesne zorganizowanie obu marszy przyczynić się może do zaistnienia wysokiego prawdopodobieństwa zakłócenia przebiegu obu zgromadzeń, co stanowiłoby zagrożenie życia i zdrowia ludzi oraz mienia w znacznych rozmiarach.

Od decyzji Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego pełnomocnik organizatora „Marszu Równości” złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Gorzowie Wielkopolskim.

3. Fundamentalne znaczenie wolności zgromadzeń

Wolność zgromadzeń gwarantowana jest szeregiem aktów prawa międzynarodowego, jak również Konstytucją RP.

Zgodnie z art. 20 ust. 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, każdy człowiek ma prawo do wolności pokojowego zgromadzania się¹⁴. Potwierdzenie tej wolności znajduje się także w art. 21 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (MPPOiP)¹⁵. Jednocześnie wolność zgromadzeń podlega ochronie na mocy art. 11 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności¹⁶ oraz art. 57 Konstytucji RP.

W piśmiennictwie podkreśla się, że wolność zgromadzeń w rzeczywistości jest gwarancją faktycznego udziału obywateli w życiu politycznym i społecznym, a jej zapewnienie

¹⁴ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 217 A (III) przyjęta i proklamowana w dniu 10 grudnia 1948 r.

¹⁵ Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. 1977 Nr 38, poz. 167).

¹⁶ Konwencja sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.).

jest kluczowe dla wyrażania przekonań i poglądów, a także oddziaływania na sferę publiczną¹⁷. Analogiczne stanowisko zajmuje w swoim orzecznictwie Europejski Trybunał Praw Człowieka, który podkreśla, że „w społeczeństwie demokratycznym prawo do swobodnego pokojowego zgromadzania się jest prawem fundamentalnym, a jego istotą jest możliwość obywateli publicznego wyrażania swoich opinii i sprzeciwu w różnych formach, w tym kwestionowania polityki i decyzji władz”¹⁸.

Na kluczową rolę wolności zgromadzeń wskazał również Sąd Apelacyjny w Lublinie (postanowienie z dnia 12 października 2018 r., sygn. akt I ACz 1145/18) stwierdzając, że „wolność zgromadzeń pełni doniosłą rolę w **demokratycznym państwie prawnym**, a także jest warunkiem istnienia społeczeństwa demokratycznego. Wolność zgromadzeń gwarantuje członkom społeczności wpływ na władze publiczne, jest naturalną konsekwencją suwerenności narodu. Wolność zgromadzeń służy w szczególności oddziaływaniu jednostek na politykę państwa przez prezentowanie opinii, ocen, poglądów i żądań. Zgromadzenia są istotnym instrumentem demokracji bezpośredniej”.

Wolność zgromadzeń to wolność obywatelska, nie zaś uprawnienie państwowe. Potwierdza to orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, który wskazał, że wolność zgromadzeń jest „jedną z wolności politycznych odnoszących się w swym zasadniczym wymiarze do uczestnictwa jednostek w życiu publicznym, ustalania i realizowania wspólnie określonych celów, uzyskiwania informacji o sposobie działania organów władzy publicznej oraz udziału w ich powoływaniu”¹⁹. Co więcej, wolność zgromadzeń „stanowi (...) jeden z podstawowych elementów determinujących status jednostki w relacji do państwa, przez co staje się rozstrzygnięciem mającym istotne znaczenie w perspektywie konstytucyjnego modelu ustrojowego”²⁰.

4. Zakaz zgromadzenia jako absolutny wyjątek

¹⁷ A. Gliszczyńska-Grabias, L. Wiśniewski, *Komentarz do art. 21 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych*, [w:] Wieruszewski R. (red.), Gliszczyńska-Grabias A., Sękowska-Kozłowska K., Sobczak W., Wiśniewski L., *Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich (Osobistych) i Politycznych. Komentarz*. LEX 2012.

¹⁸ Wyrok ETPC w sprawie *Çiloğlu i inni p. Turcji* z dnia 6 marca 2007 r., skarga nr 73333/01, § 51.

¹⁹ Wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt K 44/12.

²⁰ Wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. akt K 44/12.

Z uwagi na to, że wolność zgromadzeń podlega ochronie konstytucyjnej oraz międzynarodowej, wszelkie jej ograniczenia powinny mieć charakter „absolutnego wyjątku”²¹, a ich dopuszczalność należy oceniać w świetle zasady proporcjonalności. Z uwagi na powyższe, określone w Ustawie przesłanki zakazu organizacji zgromadzenia, a więc najdalej idącego ograniczenia wolności zgromadzeń, nie mogą być interpretowane rozszerzająco, a ich zajęcie powinno być udowodnione w przekonujący sposób. Dlatego należy wskazać, że „w niektórych przypadkach odizolowanie i aresztowanie agresywnych uczestników zgromadzenia spełni wymóg proporcjonalności w stopniu wyższym aniżeli całkowity zakaz zwołania zgromadzenia lub jego rozwiązanie, bowiem niedopuszczalne jest stosowanie odpowiedzialności zbiorowej wszystkich uczestników zgromadzenia za czyny kilku spośród nich”²².

Jednocześnie ochronie przewidzianej w art. 11 EKPC podlegają także zgromadzenia, które mogą być postrzegane jako uciążliwe, irytujące lub obraźliwe dla osób o innych poglądach. Wyjątkiem są natomiast zgromadzenia, których organizatorzy lub uczestnicy mają gwałtowne zamiary lub w inny sposób godzą w fundamenty demokratycznego społeczeństwa²³. Możliwość wywołania reakcji w odpowiedzi na zgromadzenie, nawet z użyciem przemocy ze strony przeciwników lub grup ekstremistycznych także nie może stanowić wyłącznej podstawy dla władz do zakazania zgromadzenia, ponieważ ryzyko przyłączenia się grup ekstremistycznych do demonstracji, na których zachowanie nie ma wpływu organizator zgromadzenia, nie może skutkować pozbawieniem prawa do organizowania zgromadzenia i wyłączeniem takiego zgromadzenia spod gwarancji, które przewiduje EKPC²⁴.

W tym kontekście można zwrócić uwagę na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 21 października 2010 r. w sprawie *Alekseyev przeciwko Rosji* (skargi nr 4916/07, 25924/08 i 14599/09). Dotyczył on decyzji o zakazie organizacji zgromadzeń przez środowiska LGBT, wydawanych w latach 2006-2008 przez mera Moskwy. W postępowaniu przed ETPC rząd Rosji argumentował, że zgromadzenia wiązały się z ryzykiem konfrontacji między uczestnikami a ich przeciwnikami. Organy otrzymały bowiem wiele petycji od organizacji politycznych, religijnych, pozarządowych i rządowych, nawołujących do zakazu

²¹ Zob. np. J. Sułkowski, Komentarz do art. 57 Konstytucji RP [w:] Konstytucja RP. Tom I. Komentarz do art. 1–86, red. M. Safjan, L. Bosek, Legalis/el. 2016.

²² *Wolność zgromadzeń w Polsce w latach 2016-2018. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich*, red. M. Wróblewski, Warszawa 2018.

²³ Wyrok ETPC w sprawie *Tatár i Fáber p. Węgrom* z dnia 12 czerwca 2012 r., skargi nr 26005/08 i 26160/08, § 37; wyrok ETPC w sprawie *Taranenko p. Rosji* z dnia 15 maja 2014 r., skarga nr 19554/05, § 66.

²⁴ M. A. Nowicki. Komentarz do art. 11 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, [w:] Nowicki M.A., *Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Wolters Kluwer Polska 2017.

marszów, a niektóre z nich zawierały wręcz groźby użycia przemocy. Zdaniem rządu rosyjskiego decyzje o zakazie były więc uzasadnione troską o bezpieczeństwo uczestników zgromadzeń oraz trudnościami w zapewnieniu porządku publicznego podczas nich. ETPC zdecydowanie odrzucił jednak taką argumentację, wskazując, że były inne możliwości rozwiązania tej sytuacji.

Jednakże należy zaznaczyć, że zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka: „w przypadku agresji ze strony demonstrantów i zastosowania przez nich przemocy lub realnej groźby jej użycia, władza może podjąć ingerencję w celu zapobieżenia zakłóceniom porządku lub przestępstwu albo ochrony praw i wolności innych osób. Jednak to na władzy ciąży obowiązek udowodnienia, że faktycznie organizatorzy lub uczestnicy mają gwałtowne zamiary, podlegają do przemocy lub w inny sposób godzą w podstawy demokratycznego społeczeństwa, w stopniu uzasadniającym interwencję”²⁵. Także na gruncie art. 21 MPPOIP dopuszczalne jest ograniczenie wolności zgromadzeń ze względu na zakaz szerzenia propagandy wojennej, popierania nienawiści narodowej, rasowej i religijnej z zamiarem podlegania do dyskryminacji, wrogości lub przemocy.

ETPC wskazywał, że ograniczenia wolności zgromadzeń mogą dotyczyć wyłącznie zgromadzeń, które tracą pokojowy charakter i mogą przez to zagrażać bezpieczeństwu lub porządkowi publicznemu²⁶. Ograniczenie wolności zgromadzeń nie może natomiast opierać się na przypuszczeniach bądź spekulacjach²⁷. Wprowadzenie takich ograniczeń „nie może wiązać się z podejmowaniem działań przez organy władzy państwowej bez uprzedniej oceny stopnia zagrożenia, a w efekcie posługiwaniem się najbardziej radykalnymi środkami uniemożliwiającymi korzystanie z wolności zgromadzeń”²⁸. W konsekwencji standard wypracowany przez ETPC opiera się na założeniu, że „władze państwowe powinny w każdych okolicznościach wykazywać odpowiedni poziom tolerancji dla pokojowych zgromadzeń niezależnie od tego, że odbywanie się zgromadzeń może wiązać się z pewnymi zaburzeniami porządku publicznego”²⁹.

²⁵ *Wolność zgromadzeń w Polsce w latach 2016-2018. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich*, red. M. Wróblewski, Warszawa 2018.

²⁶ Wyrok ETPC z dnia 2 października 2001 r. w sprawie *Stankov i the United Macedonian Organisation Ilindem p. Bułgarii*, skarga nr 29221/95, 29225/95.

²⁷ Wyrok ETPC z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie *Vajnai p. Węgrom*, skarga nr 33629/06.

²⁸ Wyrok ETPC z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie *Primov i in. p. Rosji*, skarga nr 17391/06.

²⁹ Wyrok ETPC z dnia 3 października 2013 r. w sprawie *Kasparov p. Rosji*, skarga 21613/07.

Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Lublinie w postanowieniu z dnia 12 października 2018 r. (sygn. akt I Acz 1145/18), „przesłanki pozwalające na wydanie zakazu odbycia zgromadzenia nie mogą być interpretowane rozszerzająco, w szczególności zaś nie mogą opierać się wyłącznie na ogólnych prognozach lub przypuszczeniach i muszą uwzględniać wartości i normy wyższego rzędu wynikające z Konstytucji RP i przepisów prawa międzynarodowego”.

5. Procedura w przypadku marszów „krzyżujących się”

Niezwykle istotną kwestią w kontekście niniejszej sprawy jest problematyka zgromadzeń w formie marszów mających się odbyć w tym samym miejscu i czasie. Zgodnie z art. 13 ustawy Prawo o zgromadzeniach jeżeli na podstawie złożonych wniosków stwierdzić można kolizję wydarzeń organizatorzy zgromadzeń oraz organy gminy podczas rozprawy administracyjnej przeprowadzają negocjacje dotyczące czasu i miejsca marszów. W sytuacji, gdy negocjacje nie zakończą się uzgodnieniem czasu, miejsca lub trasy przejścia marszu, w taki sposób by ich przebieg nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, o pierwszeństwie ustalenia szczegółów marszu decyduje data, godzina raz minuta wniesienia zawiadomienia.

Już na etapie projektu nowelizacji ustawy Prawo o zgromadzeniach Helsińska Fundacja Praw Człowieka przedstawiła opinię³⁰, w której wskazywaliśmy zastrzeżenia do takiego unormowania sytuacji zgromadzeń „krzyżujących się”. Do najbardziej istotnych zagrożeń, na które zwróciliśmy uwagę należy zaliczyć brak wyraźnego przepisu upoważniającego organ gminy do wydania decyzji zakazującej zgromadzenia w przypadku niepowodzenia procedury negocjacyjnej wobec tych organizatorów, których zgłoszenie zarejestrowano później niż pierwszego organizatora. W tym kontekście należy również wskazać, iż skonstruowanie procedury zgłoszenia zgromadzenia na zasadzie „kto pierwszy ten lepszy” przyczynić się może do sytuacji, w której organizator, którego zgłoszenie zarejestrowano jako pierwsze, jest w pozycji uprzywilejowanej i nie ma realnej zachęty do podejmowania negocjacji z innymi organizatorami oraz ustępstw na ich rzecz³¹.

Inną niezwykle istotną kwestią, na którą zwrócono uwagę w wystąpieniu z dnia 7 kwietnia 2015 r. jest zasadność konstruowania w ustawie specjalnej procedury regulującej

³⁰ Opinia HFPC w przedmiocie projektu ustawy Prawo o zgromadzeniach z dnia 7 kwietnia 2015 r., http://beta.hfhr.pl/wp-content/uploads/2015/04/hfpc_opinia_zgromadzenia_7042015.pdf (ostatni dostęp: 20.08.2019 r.).

³¹ *Ibidem*, s. 10.

sytuację marszów „krzyżujących się”³². O ile Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 18 września 2014 r.³³ nie stwierdził niekonstytucyjności tego typu rozwiązania to można zidentyfikować standardy międzynarodowe, które powinny być wzięte pod uwagę w niniejszej sprawie. W Wytycznych OBWE i Komisji Weneckiej podkreśla się, że na państwie ciąży obowiązek ochrony i ułatwienia przeprowadzenia zgromadzeń odbywających się w tym samym miejscu i czasie (par 4.3 i 4.4)³⁴. Państwo zobowiązane jest więc do podjęcia działań w celu umożliwienia odbycia takich zgromadzeń w najszerszym możliwym zakresie, tak aby oba zgromadzenia pozostały w zasięgu wzroku i słuchu³⁵. Należy przy tym podkreślić, że zgromadzenia publiczne niewątpliwie są środkiem publicznego przekazu poglądów, co potwierdza również ścisły związek pomiędzy wolnością zgromadzeń wyrażoną w art. 11 EKPC z prawem do wolności wyrażania opinii gwarantowanym przez art. 10 EKPC. W związku z tym każdy nieuzasadniony zakaz zorganizowania zgromadzenia może rodzić odpowiedzialność przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka.

W kontekście niniejszej sprawy należy również zwrócić uwagę na fakt, że normy zawarte w ustawie Prawo o zgromadzeniach nie dają władzom gminy uprawnień do wydania zakazu zgromadzenia z samego faktu powstania sytuacji, w której zgromadzenia te się „krzyżują”. Ustawodawca w art. 12 i 14 ustawy wymaga, aby to wystąpienie przesłanek zagrożenia życia lub zdrowia ludzi i mienia w znacznym rozmiarze stanowiło determinantą wydania zakazu. Należy przy tym jednak wskazać, że to na organie ciąży obowiązek ich wykazania, a zatem w uzasadnieniu decyzji muszą być wskazane okoliczności, na podstawie których organ doszedł do wniosku, że równoczesna organizacja dwóch zgromadzeń byłaby niebezpieczna.

6. Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa

Zagrożenie dla porządku publicznego nie powinno prowadzić do zakazu organizacji zgromadzenia, lecz wzmożenia wysiłków Policji nakierowanych na zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom marszu oraz **niezwłoczne reagowanie na przejawy łamania prawa przez ich oponentów**. Należy bowiem podkreślić, że z art. 11 EKPC wynikają nie

³² *Ibidem*, s. 10-11.

³³ Wyrok TK z dnia 18 września 2014 r., sygn. Aq2kt K 44/12.

³⁴ „Wytyczne w Sprawie Wolności Pokojowych Zgromadzeń. Drugie wydanie” opracowane przez Panel Ekspertów Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Euro[pie/ Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka oraz Komisję Wenecką, <http://www.osce.org/odihr/73405> (dostęp: 20.08.2019).

³⁵ *Ibidem*, § 25.

tylko obowiązki państwa o charakterze negatywnym (do powstrzymania się od nadmiernych ograniczeń wolności zgromadzeń), ale i pozytywnym, polegające m.in. na zapewnieniu uczestnikom zgromadzeń bezpieczeństwa. W wyroku z dnia 13 maja 2007 r. w sprawie *Bączkowski i inni przeciwko Polsce* ETPC podkreślił, że obowiązki te mają szczególne znaczenie w przypadku demonstracji obywateli wyrażających poglądy niepopularne, należące do mniejszości i podatnych na dyskryminację, represję lub szykany. W tym kontekście istotne jest również to, że pozytywne obowiązki ze strony władz państwowych w zakresie realizacji przez obywateli wolności zgromadzeń wynikają także z powinności zagwarantowania pluralizmu, co przekłada się na to, że państwo ma obowiązek zagwarantowania pokojowego przebiegu wszelkich legalnych manifestacji, a także bezpieczeństwa ich uczestników i organizatorów³⁶.

W tym kontekście należy zwrócić również uwagę na wyrok ETPC z dnia 2 maja 2015 r. w sprawie *Identoba i inni przeciwko Gruzji* (skarga nr 73235/12), w którym Trybunał orzekł, że niezapewnienie uczestnikom zgromadzenia bezpieczeństwa naruszało art. 11 EKPC. Należy jednak podkreślić, że wina władz gruzińskich nie polegała na tym, że nie zakazały one organizacji zgromadzenia, lecz nie podjęły efektywnych kroków zmierzających do usunięcia zagrożenia wynikającego z bezprawnych zachowań jego oponentów. ETPC podkreślił, że władze miały dostatecznie dużo czasu na przygotowanie się do zgromadzenia, a zatem mogły podjąć liczne działania w celu zapewnienia bezpieczeństwa, np. opublikować przed terminem zgromadzenia komunikaty wzywające do prezentowania tolerancyjnej, koncyliacyjnej postawy wobec zgromadzenia czy ostrzec wszelkie grupy mogące potencjalnie naruszać prawo przed groźącymi konsekwencjami prawnymi. Ponadto, do ochrony zgromadzenia należało oddelegować więcej sił policyjnych, w tym oddziały wyspecjalizowane w tłumieniu zamieszek.

Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wskazał również, że: „na organach władzy publicznej **cięży obowiązek zapewnienia ochrony** grupom organizującym demonstracje i biorącym w nich udział, bo tylko w ten sposób można realnie gwarantować wolność zgromadzeń, bez względu na stopień kontrowersyjności (ale nie przekraczając prawnie ustalonych zakazów głoszenia określonych poglądów, np. wzywających do

³⁶ Wyrok ETPC w sprawie *Plattform "Ärzte für das Leben" p. Austrii* z dnia 21 czerwca 1988 r., skarga nr 10126/82, § 34; wyrok ETPC w sprawie *Kudrevičius i inni p. Litwie* z dnia 15 października 2015 r., skarga nr 37553/05, § 159.

nienawiści rasowej czy propagujących ideologię faszystowską) przedstawianych publicznie poglądów i opinii.”³⁷

Z uwagi na powyższe, trafnie wskazuje się w doktrynie, że: „organ gminy nie może zakazać zgromadzenia, jeżeli zagrożenie dla zdrowia ludzi wynikać ma z nieskuteczności czy beczynności władzy publicznej”³⁸.

Zakaz zgromadzenia nie może być uzasadniony również niedostateczną liczebnością służby porządkowej zgromadzenia. Jak bowiem wynika z przywołanych wyżej standardów EKPC, to przede wszystkim na państwie ciąży obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom zgromadzeń. Nie może ono zwalniać się z tego obowiązku poprzez przerzucenie go na organizatora. Oczywiście, współpraca między Policją a organizatorem w zabezpieczeniu zgromadzenia jest wskazana, niemniej trudno jest wymagać od tego drugiego zapewnienia środków, które mogłyby np. odeprzeć ataki siłowe agresywnych kontrdemonstrantów. Nie chodzi tu zresztą wyłącznie o liczebność personelu porządkowego zgromadzenia, ale i o jego niewielkie, w porównaniu do Policji, uprawnienia (np. w zakresie stosowania środków przymusu bezpośredniego).

7. Wnioski

Odnosząc przedmiotowe rozważania na kanwę omawianej sprawy, warto zauważyć, że w uzasadnieniu decyzji Prezydent Miasta Gorzowa Wielkopolskiego nie uprawdopodobnił możliwości rzeczywistego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi albo mienia w znacznych rozmiarach, co na mocy ustawy Prawo o zgromadzeniach jest konieczne aby wydać zakaz zorganizowania zgromadzenia. Argumentując zakaz zorganizowania zgromadzenia wskazano m.in. na planowaną imprezę masową „Koniec Lata Party”, odbywającą się tego samego dnia, ale przede wszystkim organizowanie zgromadzenia przez inną organizację. Zdaniem HFPC takie tłumaczenie należy uznać za niezrozumienie istoty oraz wagi konstytucyjnego prawa do zgromadzeń.

Zakaz organizowania zgromadzenia publicznego może być środkiem *ultima ratio*, którego stosowanie przez władze publiczne musi być niezwykle ostrożne. Niewątpliwie obowiązkiem organów publicznych jest zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom

³⁷ Wyrok TK z dnia 18 stycznia 2006 r., sygn. akt K 21/05, OTK ZU 1A/2006, poz. 4).

³⁸A. Jakubowski, Komentarz do art. 14 Prawa o zgromadzeniach [w:] S. Gajewski, A. Jakubowski, Prawo o zgromadzeniach. Komentarz, Warszawa 2017.

pokojoych zgromadzeń, a także dbanie o życie lub zdrowie ludzi albo mienia. Należy jednak wskazać, że omówione w niniejszej opinii wartości konstytucyjne i międzynarodowe dotyczące wolności zgromadzeń nie wyłączają możliwości podjęcia działań przewidzianych w Prawie o zgromadzeniach, jeśli okaże się, że jego przebieg nie ma charakteru pokojowego, bądź zagraża jego uczestnikom. Jednakże, działanie prewencyjne bez uzasadnionej przyczyny mogłoby zostać uznane za naruszenie tej wolności.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka od początku swojego istnienia stoi na straży praw i wolności jednostki, wśród których szczególne miejsce zajmuje wolność zgromadzeń. Z tego powodu HFPC przedstawia Wysokiemu Sądowi niniejszą opinię, mając nadzieję, że będzie ona przydatna w kompleksowym rozpoznaniu sprawy.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
SEKRETARZ ZARZĄDU

Piotr Kładoczny

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
PREZES ZARZĄDU

Danuta Przywara